

The core of the scientific work is the development of a series of artistic and technological elements based on the integration of various arts, aimed at familiarizing children with the best examples of Ukrainian folk art, folk traditions and rituals. The author describes the mechanisms of combining acting, musical-performing and visual activity, as well as cinematographic means in the process of acquaintance of pupils with national holidays and rituals, to provide the holistic understanding of the richness of the national art and cultural heritage, stimulate the development of patriotic feelings and optimize the process of junior pupils' patriotic education in general.

Key words: *patriotic education, junior pupils, art lessons, folk culture, folk ritualism, integrative art and pedagogical technologies. сть, інтегративні художньо-педагогічні технології.*

УДК 378.016:373.011.3-51

DOI: 10.32626/2309-9763.2019–27.295-302

Оксана Горбатюк
Oksana Horbatiuk

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

MODERN APPROACHES TO PREPARATION OF PEDAGOGICAL PROFESSIONALS OF PRESCHOOL EDUCATION

У статті розглянуто основні підходи до підготовки педагогічних фахівців у сфері дошкільної освіти: компетентнісний, середовищний, інтегративний, інтерактивний, діяльнісний. Сформовано групи компетенцій фахівців дошкільної освіти; вимоги до інформаційно-комунікаційного середовища у ЗВО; тенденції, з урахуванням яких повинен відбуватися інтегративний підхід; ознаки інтерактивної підготовки педагогічних фахівців дошкільної освіти; інтерактивні методи, які застосовуються під час навчання студентів-майбутніх вихователів; предметно-процесуальний та предметно-діяльнісний зміст у діяльнісному підході.

Ключові слова: *освіта, фахівець, вихователь, професійна компетентність, інтеграція, інтерактивне навчання, діяльність.*

Сучасні зміни у вітчизняній освіті відкривають нові перспективи в педагогічній професії. Наповнення освіти новими змістом, вимогами до підготовки педагогічних кадрів підвищує роль професійної освіти, вимагає її якісних змін. На перший план висувається зміна підходу до організації педагогічного процесу в рамках освітньої установи, навчального предмета, навчального заняття в напрямі формування у майбутніх фахівців уміння поглиблювати знання та встановлювати контакти з іншими людьми. Набувають цих умінь лише у спільній діяльності з педагогом.

Тому сьогодні відчувається потреба в підвищенні і ефективності підготовки педагогічних кадрів в освітніх закладах. Підготовка фахівців в галузі дошкільної освіти враховує унікальність періоду дошкільного віку і завдання, що стоять як перед дошкільною освітою, так і всією системою освіти України на сучасному етапі. Вимагає змін зміст навчальних дисциплін, технології підготовки педагогів в освітніх закладах. Провідними фахівцями в галузі дошкільної освіти стають фахівці з вищою професійною педагогічною освітою, що пов'язано з оволодіння ними новими технологіями виховання та навчання дітей.

У результаті професійна діяльність педагога дошкільної освіти, поряд із загальними для педагогічної діяльності рисами, має особливе значення, а підходи до організації освітнього процесу у закладах вищої освіти вимагають додаткового вивчення.

Проблему підготовки фахівців дошкільного профілю висвітлено в роботах Р. Аронової [1], Г. Беленької [2; 9; 10], О. Бутенко [16], С. Гаврилюк [16], З. Дорошенко [3], І. Жадленко [4],

Л. Звезди [5], Н. Колосової [6], О. Овчарук [8], І. Підлипняк [11], О. Половіної [10], М. Прокоф'євої [13], С. Семчук [15; 16], Т. Тарасенко [5]. Окремі аспекти питання розглянуто такими вченими, як А. Клименко [7], А. Коломієць [7], Н. Лазаренко [7], І. Полякова [12], М. Радченко [14], О. Ярошинська [17].

Хоча в дослідженні системи дошкільної освіти є велика кількість наукових напрацювань, але варто більше уваги приділяти саме підходам до підготовки педагогічних фахівців, тобто запропонувати такі напрями, за допомогою яких можна підвищити активність студентів, рівень їх професійної компетентності та педагогічної майстерності.

Метою є визначення основних підходів до підготовки педагогічних фахівців дошкільної освіти.

Підготовка фахівців системи дошкільної освіти реалізується в складних економічних і політичних умовах, у силу яких істотно змінилося функціонування установ вищої школи, інститутів підвищення кваліфікації, організацій управління, громадських об'єднань і соціокультурне життя суспільства. В сучасних умовах підвищення ефективності виховного процесу пов'язують зі створенням виховних систем, у яких моделюються і реалізуються умови для саморозвитку і самоствердження особистості студента і педагога. Однією з головних функцій управління виховною системою є організація цілісного навчально-виховного процесу і спільна творча, розвиваюча діяльність педагогічного колективу, сім'ї, громадськості та соціуму [5, с. 133].

Сьогодні підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти розглядається науковцями як багатофакторна структура, головне завдання якої полягає у набутті кожним студентом особистісного смислу діяльності, формуванні фахової майстерності, постійно зростаючому інтересі до роботи з дітьми та їхніми батьками, а також у розвитку успішності в діяльності [9, с. 101].

Так, процеси реформування та модернізації, які зараз відбуваються у вітчизняній системі вищої педагогічної освіти, спрямовані на її подальший ефективний розвиток, задоволення потреби суспільства та держави у кваліфікованих фахівцях, що передбачає відповідні зміни у підходах до професійно-педагогічної підготовки фахівців для роботи з дітьми дошкільного віку [11, с. 31].

Сучасні підходи орієнтують на спеціальну підготовку фахівця галузі дошкільної освіти як гуманістично зорієнтованої особистості, здатної оперативного реагувати на динаміку соціально-економічних процесів, умов власної професійної діяльності, розробляти і впроваджувати нові технології у процес навчання і виховання [7, с. 107].

Тому аналіз науково-педагогічної літератури дозволив виокремити найбільш поширені підходи до підготовки педагогічних фахівців у сфері дошкільної освіти (рис. 1).

Актуальним завданням вищої освіти є реалізація компетентнісного підходу в підготовці, який передбачає спрямування освітнього процесу на формування і розвиток ключових компетентностей особистості [16, с. 34].

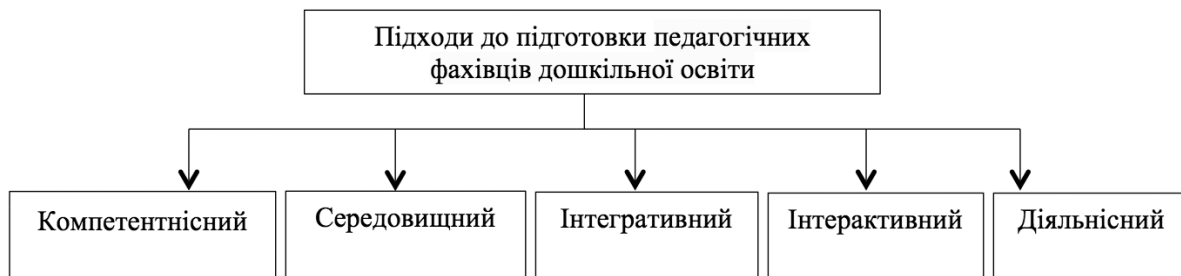

Рис. 1. Підходи до підготовки педагогічних фахівців дошкільної освіти

* Складено автором на основі [2; 7; 8; 12; 17].

На думку вченої Р. Аронової, під “компетентнісним підходом” варто розуміти спрямованість навчального процесу у вищій школі на формування й розвиток базових, ключових і предметних компетентностей особистості. Результатом такого спрямування є формування загальної компетентності, що інтегрує особистісні якості та новоутворення [1, с. 47].

Поняття “компетентнісний підхід” є похідним від іншого – “компетентність”. З точки зору Г. Беленької, у сучасній педагогічній науці поняття “компетентність” використовується для опису кінцевого результату навчання [10, с. 36]. Згідно з дослідженням ученої, професійна компетентність вихователя – це здатність розв'язувати завдання професійної діяльності на основі фахових знань і умінь, що інтегруються з розвитком особистісних професійно-значущих якостей. До структурних компонентів професійної компетентності вчена відносить: мотиви, системні знання, фахові вміння і професійно значущі якості особистості. В умовах ступеневої підготовки у закладі вищої освіти професійна компетентність випускника визначається базовою і розглядається як здатність трансформувати особистісні й навчальні здобутки у площину професійної діяльності [2, с. 15].

Супутнім до поняття “компетентність” є термін “компетенція”, яке набуває значення “знаю, як”. З нашої точки зору, освоєння освітніх програм у закладах вищої освіти має забезпечити формування у фахівців дошкільної освіти наступних груп компетенцій, які наведено у табл.1.

Пріоритетною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно-орієнтована освіта, спрямована на формування у майбутніх фахівців дошкільної освіти не тільки потужної бази знань дослідницького і практико-орієнтованого характеру, а й забезпечення органічного поєднання розвитку моральної особистості й моральної індивідуальності [4, с. 68].

Таблиця 1

Групи компетентностей фахівців дошкільної освіти

Група компетентностей	Зміст
Академічні	Знання і вміння по вивченим навчальним дисциплінам, вміння навчатися
Соціально-особистісні	Культурно-ціннісні орієнтації, знання ідеологічних, моральних цінностей суспільства та держави, вміння дотримуватися їх
Інформаційно-комунікаційні	Засоби міжособистісної комунікації, адекватні способи поведінки з дітьми та іншими суб'єктами освіти, культура мови
Професійні	Здатність вирішувати завдання, розробляти плани і забезпечувати їх виконання у професійної діяльності

* Складено автором на основі [2; 8].

Таким чином, процес компетентнісної освіти дозволяє узгоджувати цілі навчання, поставлені педагогами, з власними цілями студентів, підвищити ступінь самостійності і відповідальності в навчанні; розвантажити студентів за рахунок підвищення частки індивідуальної самоосвіти; на практиці забезпечити єдність освітнього процесу [8].

Для розвитку майбутнього фахівця дошкільної освіти велике значення має середовищний підхід, який орієнтує студента на розгляд процесу розвитку особистості залежно від характеристик і умов навколишнього середовища. Упровадження ідей середовищного підходу у професійну підготовку майбутнього фахівця дошкільної освіти відкриває можливість вільного вибору студентом змісту й форм діяльності, причому такої діяльності, яка дозволила б йому досягнути найбільшого успіху, найвищого самовираження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) [3, с. 49].

Сучасні тенденції розвитку вищої школи свідчать про пріоритетне значення інформаційно-комунікаційного середовища (ІКС), яке активізує потенціал творчості, компетентності та конкурентоспроможності майбутніх фахівців дошкільної освіти.

Реалізація середовищного підходу може відбуватися як процес інтеграції розрізнених знань щодо можливостей (ІКТ), її технологічних ресурсів, основ методичних знань та способів підбору фрагментарних дидактичних матеріалів [17, с. 106].

В основу моделювання ІКС має бути закладена ієрархічна модель особистості як вихованця, так і педагога, де окреслюється організаційна структура й елементний склад. Освітній процес

можна розглядати як процес суб'єкт-суб'єктного та суб'єкт-об'єктного інформаційного обміну. З огляду на це середовище, у якому безпосередньо розгортається навчальна подія, можна розглядати як інформаційне середовище, а джерела інформації – як складові цього середовища (комунікація). ІКС у вищому навчальному закладі (ВНЗ) може забезпечувати формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти, якщо воно відповідає встановленим вимогам (табл. 2).

Таким чином, технологічний прогрес, зростання вимог щодо підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти вимагають систематичної модифікації ІКС, а також формування їхньої компетентності у сфері ІКТ.

Таблиця 2

Вимоги до інформаційно-комунікаційного середовища у ЗВО

Вимоги	Зміст
Технічні	Мультимедійні комп'ютери в навчальних аудиторіях об'єднані в мережу з обов'язковим доступом до Інтернет-ресурсів. Попри це, важливим аспектом є створення можливостей доступу до навчальних електронних ресурсів (WiFi-технології) з будь-якого зручного для студента місця (наприклад, бібліотека, гуртожиток, їдальня тощо)
Програмні	Програмне середовище повинно забезпечувати питання безпеки (реєстрації, персоніфікації, розмежування прав доступу до ресурсів), бути інтегрованим (усі навчальні компоненти повинні надаватися в природній формі) та нескладним для засвоєння, наповнення і модифікації. Надавати можливості взаємодії, спілкування, моніторингу навчального процесу, містити режим виходу із складних становищ (експерт), надавати можливості для дистанційного навчання (on- і off-line)
Академічні	Стосуються методичного наповнення ІКС
Соціальні	Оскільки користувачі ІКС утворюють певну спільноту, то особливу увагу необхідно приділити означеній групі вимог, яка включає культурологічний, етичний і юридичний аспекти. Йдеться, насамперед, про правила спілкування в мережі й використання наукових доробок інших авторів
Вимоги до людських ресурсів	Побудова навчально-виховного процесу у ВНЗ на базі ІКТ передбачає наявність фахівців-програмістів і відповідно підготовлених викладачів

* Складено автором на основі [7; 15]

Інтеграція освітньої діяльності продовжує залишатись однією з пріоритетних проблем дидактики вищої школи. Сьогодні актуальності та дискусійності набуває проблема інтегративного підходу до фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів. Безперечно, що фахова підготовка майбутніх фахівців повинна відповідати не тільки сучасним вимогам вітчизняного суспільства, але й насамперед бути перспективною та відповідати європейським стандартам професійної підготовки фахівців галузі освіти [12].

В освітньому процесі інтегративний підхід забезпечує реалізацію такого принципу, як інтегральності знань (зокрема у площині їх міждисциплінарності), педагогічних систем, цілей освіти тощо.

Інтеграція є необхідною умовою модернізації змісту освіти, сприяє формуванню цілісної системи знань, умінь і навичок вихованців, розвитку їхнього мислення, творчих можливостей [13, с. 9].

В умовах інтеграції змісту фахової підготовки майбутніх працівників дошкільної освіти особливого значення набуває процес інтегрування можливостей навчальних дисциплін у поєднанні із практично-орієнтованим навчальним матеріалом, а також набутим досвідом студентів. Зокрема, провідним у такій підготовці є здійснення міжпредметних зв'язків, що лежать в основі інтегративного підходу, у процесі викладання дисциплін філологічного циклу

(“Сучасна українська мова”, “Дитяча література”, методики лінгводидактичних дисциплін, педагогічна практика, педагогіка). Так, навчальний курс “Дитяча література” потребує від студентів володіння такими дисциплінами, як: українська література, зарубіжна література, педагогіка, психологія, історія України, методики навчання та іншими, що пояснюється самою природою художніх творів, зокрема творів для дітей, які є важливим підґрунтям формування морально-етичних цінностей майбутнього громадянина [12].

Тому інтегративний підхід у підготовці фахівців в умовах сучасного дошкільного навчального закладу повинен відбуватися з урахуванням наступних тенденцій [12; 13]:

1. Взаємодія дисциплін щодо здійснення наступності за такими напрямками: когнітивним, методичним і практичним.

2. Формування уміння впроваджувати у освітній процес індивідуальні, колективні та нетрадиційні форми навчально-виховної роботи, підвищення рівня компетентності майбутніх вихователів під час вирішення проблеми наступності при реалізації ігрових форм навчальної діяльності дошкільників.

3. Створення освітнього середовища, що зумовлює концептуальну основу інтегративно-фахової підготовки здобувачів вищої освіти педагогічних навчальних закладів.

4. Реалізація принципів адаптивності та інтегративності, котра спрямована на спільне використання форм, методів, прийомів і засобів навчання та організацію освітньої діяльності задля фахово-предметного та психолого-педагогічного аспектів інтегративно-фахової підготовки майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти.

5. Активізація мотиваційної основи здійснення готовності майбутніх фахівців інтегративного фахового профілю розв'язувати проблему спадкоємності в освітньому процесі дітей дошкільного віку.

6. Систематичне і системне діагностування ефективності функціонування компонентів інтеграції змісту фахової підготовки майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти задля забезпечення їх вірогідності.

Одним із основних підходів у підготовки педагогічних фахівців дошкільної освіти виступає інтерактивний. Він розглядається в умовах проведення інтерактивного навчання.

Інтерактивне навчання розглядається як спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, мета якої – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває успішність та інтелектуальну спроможність. Ознаками інтерактивної підготовки педагогічних фахівців дошкільної освіти є такі: наявність спільної мети діяльності; спланований очікуваний результат навчання; використання суб'єктного досвіду кожного студента; навчання на основі діалогу; співпраця в навчанні; досягнення успіху всіма учасниками освітнього процесу в умовах успішності кожного студента; активність усіх студентів в освітньому процесі; надання студентам відчуття інтелектуальної спроможності; наявність проблемного завдання, обмін знаннями, ідеями, способами діяльності тощо, формування та відстоювання (або зміна внаслідок дії аргументів) власної позиції в атмосфері взаємної підтримки й доброзичливості; поєднання індивідуальної, парної, групової, колективної роботи [14, с. 302].

До інтерактивних методів, які застосовуються під час підготовки фахівців дошкільної освіти, належать: мозкова атака; дискусія (круглий стіл, засідання експертної комісії, форум, дебати, засідання суду); ігрові методи (ділові ігри, рольові ігри); портфоліо; заняття-конференції [7; 14].

Таким чином, інтерактивні технології навчання перетворюються на засіб розвитку особистості студентів, для якої вміння добувати й узагальнювати інформацію з різних джерел має суттєве значення. В результаті інтерактивний підхід спрямовує педагогічний процес до реалізації стану щільної інтеракції, тобто взаємодії (що характеризується певними системно-функціональними, технологічними особливостями) всіх учасників у контексті вирішення певної педагогічної задачі, досягнення конкретної освітньої мети.

Діяльнісний підхід у підготовці фахівців передбачає відбір змісту навчальних предметів з урахуванням специфіки майбутньої професійної (виробничої) діяльності.

Цей підхід характеризується виявленням особливостей процесів засвоєння студентами культурно-історичного досвіду, накопиченого людством, і його передавання, виробленого соціальною практикою, тобто засвоєння знань, умінь, навичок, видів і способів діяльності. Відбір освітнього матеріалу має відповідати критерію повноти й системності видів діяльності, необхідних для кваліфікаційної компетентності. Тому в навчанні потрібно виокремлювати предметно-процесуальний зміст, такий, за засвоєнням якого можна було б спостерігати й керувати ним, і предметно-діяльнісний, що за джерелами знань поділяється на три рівні: наочно-матеріалізований, предметно-матеріальний, словесно-знаковий [9].

Діяльнісний підхід дозволяє встановити рівень цілісності адаптивної освітньої системи, ступінь взаємозв'язку та взаємодії її ціліснотематичних елементів, співвідпорядкованість цільових орієнтирів у діяльності підсистем різного рівня [6, с. 10].

Тому організація пізнавальної діяльності фахівців у контексті діяльнісного підходу повинна забезпечувати активність студентів, перетворення їх із об'єктів освітнього процесу на суб'єктів, а вирішення завдань формування системи теоретичних знань та їх трансформації у практичну площину в підготовці педагогічних фахівців дошкільної освіти відбувається одночасно та комплексно.

Отже, ефективність професійно-педагогічної підготовки фахівців дошкільної галузі в умовах вищої освіти забезпечується застосуванням компетентнісного, середовищного, інтегративного, інтерактивного та діяльнісного підходів. Використання зазначених підходів зумовить стимулювання потреб фахівців у демонстрації кращих особистісних і професійних якостей, в саморозвитку молодого педагога, і сприятиме формуванню позитивної думки про професію вихователя.

До подальших перспективних напрямів дослідження можна віднести аналіз рівня сформованості професійної компетентності у студентів-майбутніх вихователів з метою подальшого її формування та вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Аронова Р.С. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців дошкільного виховання у педагогічних коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти". Київ, 2016. 263 с.
2. Беленька Г. Теоретико-методологічні засади формування професійної компетентності вихователів дошкільних навчальних закладів в умовах ступеневої підготовки : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.08 "Дошкільна педагогіка". Київ, 2012. 40 с.
3. Дорошенко З.П. Можливості моделювання інформаційно-освітнього середовища дошкільного навчального закладу // Дошкільна освіта. 2010. № 3 (29). С. 48-53.
4. Жадленко І.О. Формування професійно-етичної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі фахової підготовки : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти". Запоріжжя, 2017. 282 с.
5. Звезда Л.М., Тарасенко Т.В. Воспитательная составляющая в системе формирования педагога дошкольного образования. Международный научный журнал "Символ науки". 2016. №10-2. С.133-136.
6. Колосова Н.М. Підготовка майбутніх вихователів до педагогічної підтримки дітей дошкільного віку : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти". Ялта, 2012. 19 с.
7. Лазаренко Н.І., Коломієць А.М., Клименко А.О. Симбіоз методологічних підходів до розвитку освіти в умовах інформаційного суспільства // Наука і освіта. 2017. №4. С. 107-112.

8. Овчарук О. Перспективи впровадження компетентнісного підходу у зміст освіти в Україні // Педагогічна думка. 2004. № 3. С. 3–7.
9. Підготовка вихователя до розвитку особистості дитини в дошкільному віці : монографія / Беленька Г.В., Богініч О.Л., Борисова З.Н. та ін.; за заг. ред. І. І. Загарницької. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 310 с.
10. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з дітьми дошкільного віку : компетентнісний підхід / за заг. ред. Г.В. Беленької, О.А. Половіної. Київ : Університет, 2015. 244 с.
11. Підлипняк І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2013. Випуск 44. С. 28-34.
12. Полякова І.В. Упровадження інтеграційного підходу у процесі фахової підготовки здобувачів вищої педагогічної освіти під час викладання дисциплін філологічного циклу URL: file:///C:/Users/WishMasterOk/Downloads/1129-2260-1-SM.pdf (дата звернення 05.10.2019).
13. Прокоф'єва М.Ю. Інтеграція педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів і вчителів початкових класів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 "Теорія та методика професійної освіти". Одеса, 2008. 20 с.
14. Радченко М.А. Інтерактивні технології навчання в професійному становленні майбутніх спеціалістів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2014. Вип. 34 (87). С. 299-306.
15. Семчук С. Комп'ютерно-розвивальне середовище як складова педагогічного процесу дошкільного навчального закладу. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи: збірник наукових праць Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2015. Вип. 1 (14). С. 18-23.
16. Семчук С.І., Гаврилюк С.М., Бутенко О.Г. Методологічні підходи формування інформаційно-комунікаційної компетентності майбутніх фахівців дошкільної освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. №4. Том 66. С. 4-41.
17. Ярошинська О. Середовищний підхід в професійній освіті: теоретичні засади та перспективи впровадження. Проблеми підготовки сучасного вчителя. Збірник наукових праць. 2011. Вип. 4, Ч. 1. С. 104-109.

The article describes the main approaches to the training of pedagogical specialists in the field of preschool education: competence, environmental, integrative, interactive, activity. It is stated that the main idea of implementation of the competence approach is the development of competence-oriented education, which is aimed at the formation of future specialists of the preschool sphere not only a strong knowledge base of a research and practice-oriented nature, but also to provide an organic combination of the development of moral personality. Environmental approach to professional training of preschool education opens the possibility of free choice of content and forms of activity to achieve the greatest success, the highest self-expression in the information and communication environment of higher education, which is able to ensure the formation of information and communication competence of future teachers in the case of compliance with the requirements (technical, program, academic, social and personnel requirements). Integrative approach in training of pedagogical specialists of the preschool sphere is focused on high quality of vocational education and achievement of guaranteed results of students' education; aimed at forming the personality of the future professional by integrating different types of classes in the process of theoretical and practical training, which are as close as possible to the conditions of professional activity; requires the development of comprehensive documentation of training programs and comprehensive methodological support. The interactive approach directs the pedagogical process to the realization of the state of dense interaction, that is, interaction (which is characterized by certain system-functional, technological features) of all participants in the context of solving a certain pedagogical problem, achieving a specific educational goal. The active approach is characterized by identifying the features of the processes of assimilation by

students-future educators of cultural and historical experience accumulated by mankind, and its transfer, developed by social practice, that is, the assimilation of knowledge, skills, types and methods of activity.

Key words: education, specialist, educator, professional competence, integration, interactive learning, activities.

УДК: 373.3.016:81-028.31

DOI: 10.32626/2309-9763.2019–27.302-309

Мар'яна Гордійчук

Mariana Hordiichuk

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР ІЗ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

ORGANIZATION OF PEDAGOGICAL WORK ON USING ROLE-PLAYS TO FORM SENIOR PRESCHOOLERS' SOCIAL AND COMMUNICATIVE SKILLS

У класичній і сучасній лінгводидактичній науці формування соціально-комунікативних навичок спілкування вважається одним з основних показників розумового розвитку дитини, проте в сучасній методиці особливості усвідомлення дошкільниками мовної дійсності, зокрема потенційні можливості їхнього мовленнєвого розвитку на кожному віковому етапі, вивчено недостатньо. Дослідження зазначеної проблеми, без сумніву, важливе як для загального розвитку дітей дошкільного віку, так і для їхньої підготовки до систематичного навчання в школі. Важливим вихідним положенням процесу формування граматично правильного мовлення дітей дошкільного віку є твердження, що мовленнєвий досвід охоплює, по-перше, практичне володіння рідною мовою, по-друге, “емпіричне узагальнення спостережень над мовою, одержаних її носієм незалежно від спеціальних знань про мову”, що відповідає феномену “чуття мови”. Дитина дошкільного віку оволодіває правильною звуковимовою в нерозривному зв'язку зі своїм психічним розвитком, у єдності з розвитком предметно-практичної діяльності, мислення, спілкування. Провідну роль у засвоєнні мови дитиною відіграють невідповідність між цілями і наявними засобами спілкування, між бажаним і досягнутим, між формою і змістом висловлювання. Головною умовою виникнення і вирішення цих протиріч є спілкування дитини з дорослим, у процесі якого він спонукає й заохочує до правильної звуковимови. Прикінцевою метою засвоєння рідної мови є досконале володіння мовленнєвими засобами, що передбачає граматичну правильність як ознаку високої культури мовлення і вимагає усвідомлення значень слів, їх літературних форм, а також уміння використовувати їх доречно й точно залежно від контексту мовленнєвої ситуації, з орієнтацією на слухача, учасника спілкування. У процесі оволодіння дітьми дошкільного віку навичками комунікативного спілкування важливу роль відіграє практичне засвоєння ними граматики та вміння оперувати словами, що належать до певного лексико-граматичного розряду відповідно до завдань комунікації.

Ключові слова: мовленнєвий розвиток дошкільника, психолого-педагогічний супровід соціально-комунікативних навичок дітей дошкільного віку, спільна змістова діяльність, словесна творчість дошкільника.

Дошкільна освіта є першою ланкою системи неперервної освіти, яка закладає основи соціокультурного становлення особистості. Серед першочергових завдань, спрямованих на підсилення ролі дошкільної освіти і виховання в сучасних умовах, є перехід до їх гуманізації, що виходить із піднесення цінності людини. Це пов'язується насамперед із реалізацією